

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaе, 1661

55 Cæsos ista viros rejicit, membrisq[ue] carentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

no, licet ei intra spatium unius anni, & servilem fortunam probare, & servum suum accipere. Verum etiam si legitimo probato experimento monachus efficiatur, evadit jugum servitutis. Debent enim per triennium, antequam monachi efficiantur, in monasterio permanere: postea vero si monachi effecti fuerint, liberi efficiuntur. Episcopalis a enim ordo liberat à fortuna servili, vel adscriptus, sed non à curiali, sive officiali: nam & post ordinationem durat. Sed & jus patris potestatis solvit episcopalis dignitas. Adscriptus vero in ipsis possessionibus clericis etiam præter voluntatem domino fieri permittimus: ita tamen, ut clerici facti ipsam sibi agriculturam adimpleant.

¶ Extat hoc caput ad verbum in epistolis novellarum Constantini ab Irenio descriptis, quæ post codicem post solum, sicut in novella 123. c. 26. per Iulianum antecessorem. Verba autem quæ addita erant in titulo, Leo Imperator omnibus Episcopis, videntur illuc irreflexe ex sequenti titulo.

C. XXI. ¶ De eodem.

Item Leo Papa omnibus Episcopis, epist. 1. c. 1.

Admittuntur & passim ad ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur: & qui à dominis suis libertatem consequi minime poterunt, ad fastidium sacerdotii (tanquam servilis vilitas hunc honorem iure capiat) provehantur. & j. Ab his itaque fratres charissimi, omnes vestre provincie abstineant sacerdotes: & non tantum ab his, sed etiam à aliis originariis, vel qui alicui conditioni obligati sunt, volumus temperari, nisi forte eorum peritio, aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eos vindicant potestatis.

¶ pars. De servis monasterii queritur, an ecclesiasticis officio possint aggregari, an non. Sed famuli ecclesiarum non sunt ordinandi, sicut supra dictum est, nisi à propriis Episcopis libertatem consequantur. Porro servus monasterii libertatem consequi non valet, non ergo ad clericatum sibi accedere licet. Quod autem liber fieri non possit, probatur auctoritate octavæ synodi, in qua sic statutum legitur.

¶ Non valet. In primo Vaticano post hoc verba sequitur: qui enim sunt monasterii, in nullius jus transire possunt. Unde nec abbas potest dicere, hoc meum est: non ergo, &c. Caput autem, quod nunc à Gratiano citatur, alibi reperitur non est, quoniam apud Iherosolimam in reg. monach. in de famul. vita.

C. XXII. ¶ Monasterii servum abbatem vel monacho non licet liberum facere.

Abbati & vel monacho monasterii servum non licebit facere liberum. Qui enim nihil propriam habet, libertatem rei alienæ dare non potest. Nam sicut etiam sæculi leges sanxerunt, non potest possessio alienari, nisi à proprio domino.

Hæc auctoritate prohibentur serva adipsam libertatem recedendi ab obsequio monasterii: sed non prohibentur nancisci libertatem promovendi ad sacri ordinis. Potest enim, sacri ordinis constitutus, monasterii obsequium perpetuo deferre: ac sic servus monasterii & libertatem adipsam, & sacri officii assumptum valet. Unde in abbasipulo præfata constitutionis hæc consuetudo redditur. [Injustum est enim, ut monachis rurale opus facientibus, serva eorum otio torpent, ac delictis afficiant.]

¶ Injustum. Insa 17. quæst. 4. c. in venditionibus. vers. injustum hoc ipsum citatur ex concilio Agathensi, ubi etiam ex tract. c. 6.

a Tit. de sanctis. Episcopis 4. sed & quidem. Authent. epistola de Episc. & cleric. eod. Authent. sed epistola. co. b Auth. adscriptus. eod. c Anst. l. 7. c. 27. Bar. l. 2. c. 22. Ivo p. 6. c. 62. d & ab aliis, qui aut originali, aut alicui. orig. e Iherosolim. in reg. monach. c. de fam. vita.

Quid autem servi ecclesiarum (quo nomine etiam monasterii servi significari intelligimus) ad sacra religionis propriam delectationem assumi, auctoritate Gregorii probatur, qui in generali synodo respondens a dixit.

C. XXIII. ¶ Si conversus in probata fuerit famulus ecclesie, potest ordinari.

Multos & de ecclesiastica familia, seu seculari militia novimus ad omnipotentis Dei servitium festinare, ut ab humana servitute liberi, in divino servitio valeant familiariter in monasteriis conversari. Quos si passim dimitimus, omnibus fugiendi ecclesiastici juris dominium occasione præbimus. Si vero festinantes ad omnipotentis Dei servitium incaute retinemus, illi invenimur negare quædam, qui dedit omnia. Unde necesse est, ut quisquis ex juris ecclesiastici servitute, vel secularis militia, ad Dei servitium converti desiderat, probeatur prius in laico habitu constitutus. Et si mores illius, atque conversatio, bono desiderio illius testimonium ferunt, absque ulla retractatione servare in monasterio omnipotenti Deo permittatur: ut a servitio humano labor recedat, qui divino amore distractionem subire appetit servitium. Si autem & in monastico habitu, seculi Patrum regulas irreprehensibiliter fuerit observatus, post præfixa sacris canonibus tempora, licenter jam ad quodlibet ecclesiasticum officium provehatur: si tamen illis non fuerit criminibus maculatus, quæ in testamento veteri morte multantur.

¶ Ecce quomodo servi ad clericatum assumi volunt, vel quomodo non admittantur. Liberi quos, non sunt promovendi ad clericum, nisi ab obsequio sui patroni fuerint absoluti.

C. XXIV. ¶ Absq. patroni assensu liberum non promovendum ad clericum.

Unde in concilio Eliberitano, cap. 20.

Prohibendum est ut liberi, quorum patroni in seculo fuerint, ad clericum non provehantur.

DISTINCTIO LV. **O**rdine vero vilitatis finitur à sacris officii prohibitionem.

C. I. ¶ Qui de monasterialibus discipulis ad clericale munus accedit, & de laici, ante ad hæc vita exanimetur.

Unde Gelasius Papa Episcopus per Lucianum & Bratius constituit, epist. 1. c. 2. & 3.

¶ servus, dicitur.

Prius d igitur pro sui reverentia manentibus conditis (quæ, ubi nulla vel rerum vel temporum penurget angustia, regulariter convenit custodiri) etiam ecclesiis, quæ vel cæcis sunt private ministris, vel sufficientibus usque adeo despoliate servitibus, ut plebis ad se pertinentibus divina munera, supplere non valeant, tam instituti, quam promovendi clericali obsequio, si spatia dispensanda concedimus, ut si quis monasterialibus 2. disciplinis eruditus ad clericale munus accedit, etiam de laiciis antea de ejus vita requiratur.

¶ Ne. si aliquo facinore infectus, vel illiteratus, vel bigamus, vel ab adolescentia fordidatus, vel corpore contumaciatus, vel servilis, vel originarie conditionis, vel cuius vel publicum, rerum nexibus implicatus, vel publica poenitentia notatus, vel nulla congruentis temporis expectatione discussus.

¶ Eatenus ecclesiis. Restitutus est hic locus ex epistola Gelasii, & Ivo.

a al. præsidem. b Ex decreto E. Gregorii in extremis lib. regestis, & aliqua ex parte l. 4. epist. 24. Item. Dist. 2. c. 16. In conc. Tribur. cap. 29. Anselm. l. 7. c. 14. Polyc. d. 6. c. 11. 16. c. aliter. d Ivo p. 3. c. 142. & 141. Polyc. d. 11. c. 37. d. 7. c. 47. e. lib. 4. d. 77. si quis.

¶ Mores.

¶ Monasterialibus] Hic de industria videtur Gelafii verba mutata, & in compendium redacta, integra autem referuntur in dist. 77. c. si quis. & ibi legenda.

C. II. ¶ Annona suspensioni subiacet, qui prater canonam formam aliquem ordinem.

Item ex concilio Arelatensi III. c. 2.

Nillus penitentem, nullus bigamum, nullus viduarum maritus in predictis honoribus audeat ordinare. Et licet hoc iam prope omnium canonum instituta continent; tamen ne cuiquam sacerdotum supplicium (sicut iam diximus) importunitas, vel suggestio iniqua subrepat; necesse fuit, ut nunc severiorem regulam sibi velint Domini sacerdotes imponere. Et ideo, quicumque ab hac die contra ea quae superius sunt comprehensa, clericum ordinate praesumpserit, ab ea die, qua ei potuerit hoc approbari, anno integro Missas facere non praesumat. Quam rem si quis observare noluerit, & contra consuetum fratrum faciens, Missas celebrare praesumpserit, ecclesiae communione privetur, & ab omnium fratrum communione non verit se alienum: quia dignum est, ut severitatem ecclesiasticae disciplinae sentiat, qui toties salubriter a sanctis patribus instituta observare contemnit.

¶ Ecclesia communione privetur] Haec verba non sunt in concilio, & videtur sibi significare, ac sequentia: sunt tamen in textibus quosque Gratiani addidit.

C. III. ¶ Non ordinentur penitentes, vel illiciti.

Item Hilarius ex concilio Romano ab ipso habetur. c. 1. [Paulo tamen aliter.]

Penitentes & vel inficij literarum, aut aliqua membrorum dama perpessi ad sacros ordines aspirare non audeant. Quisquis autem talium consecrator extiterit, factum suum ipse dissolvat.

Corporum autem vitiatum intelliguntur non casu, sed propria voluntate abscisi.

C. IV. ¶ Qui semetipsum absciderit, non ordinetur.

Vnde in canonibus Apostolorum, c. 22. & 23. legitur.

Si quis absciderit semetipsum [id est e, si quis amputavit sibi vitia] non fiat clericus: quia sui est homicida, & Dei conditionis inimicus. ¶ Si quis cum clericus fuerit, absciderit semetipsum, omnino damnetur; quia sui est homicida.

C. V. ¶ Non producatur ad clerum, qui se ipse abscidit.

Item ex concilio Arelatensi II. c. 2.

Hic qui se, carnali vitio repugnare nescientes, abscidit, ad clerum pervenire non possunt.

C. VI. ¶ Non est ordinandus, qui partem digitorum sibi abscidit.

Item Innocentius scribit, Felici Nucerrano Episcopo, epist. 1. cap. 1.

Qui partem uniuslibet digiti sibi ipsi volens abscidit; hunc ad clerum canones non admittunt. Cui vero casu aliquo contingit, dum aut operi rustico curam impendit, aut aliquid faciens se non sponte percussit, hos canones praecipue & clericos fieri; & si in clero fuerint reperi, non abici. ¶ In illis enim voluntas est iudicata, quae sibi ausa fuit ferrum injicere; in istis vero casu veniam meruit.

¶ Injicere] In originali sequitur, quod scilicet & alii facere dubitari non possunt, in istis, &c.

a alabovare. b alcharitate. c Anselm. l. 2. cap. 16. d Expositio versione. e ista est glossa in veteri versione. c. 23. f Si quis. g In concilio Tribur. cap. 33. Polyc. cap. 2. tit. 21. Barc. l. 2. c. 24. In p. 6. c. 31. Anselm. lib. 7. cap. 31. Panorm. l. 4. c. 43. h al. vindi. 44.

Similiter vero intelligendum est de istis, qui per languorem a medicis fecantur, aut a barbaris absciduntur, aut a dominis castrantur.

C. VII. ¶ Qui per languorem a medicis defecit, ad clerum valet admitti.

Vnde in Niceno concilio, cap. 1. legitur.

Si quis a medicis propter languorem defecit, aut a barbaris excisus, hic in clero permaneat. Si quis autem seipsum sanus abscidit, hunc & in clero constitutum abstinere convenit, & deinceps nullum debere talium promoveri. Sicut autem hoc claret, quod de his, qui hanc rem affectant, audentque semetipsos abscindere, dictum sit sic eos, quos aut barbari, aut domini castraverunt, si inveniantur alias & dignissimi, tales ad clerum suscipiantur regula.

¶ Et deinceps] Hic verbi nihil est in Graco vulgato codice: sed optime apud Balsamonem, quemadmodum & in Carthagenensi. in Capitulis Nicanae Synodi a Teitone & Theodoro versis.

C. VIII. ¶ Licet ordinetur Episcopus, qui per horummodum infirmitatem castratur.

Item ex canone Apostolorum XXI.

Vnuchus, si per infirmitatem a hominibus factus est, vel in persecutione, ejus sunt amputata vitia, vel si ita natus est, & est dignus, fiat Episcopus.

¶ Per infirmitatem] id est, ex infirmitate, & injuria.

¶ Episcopus] In Graco exemplaribus non habetur vox ista, & videtur subintelligi, & 222466.

C. IX. ¶ Non excludantur a clero, qui a medicis, vel barbaris vel a dominis suis castrantur.

Item ex Martino Bracarense Episcopo in Capitulis Synod. Graec. c. 21.

Si quis pro agitudine naturalia a medicis secta habuerit, similiter & qui a barbaris, aut dominis suis fuerint castrati, & moribus digni fuerint viri, hos canones admittit ad clericatus officium promoveri. Si quis autem sanus, non per disciplinam religionis & abstinentiae, sed per abscissionem plasmatis a Deo corporis, existimans posse se carnales concupiscentias amputari, castraverit se; non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quod si jam ante fuerit promotus ad clerum, prohibitus a suo ministerio deponatur.

C. X. ¶ Non prohibetur a sacris ordinibus, qui a medicorum incisione claudus efficitur.

Item ex concilio Ilerdensi.

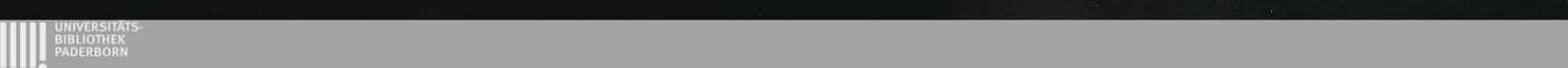
Si quis in infirmitate positus clericus, medicorum incisione claudus efficitur, promoveri ad sacros ordines eum non denegamus.

C. XI. ¶ Non prohibetur a clero, qui digitum sibi casu abscidit.

Item Stephanus Roberto Merensi Episcopo.

Lator praesentium Flavius & scilicet clericus, ad sanctam sedem Apostolicam veniens, detulit te nobis directam epistolam, qua indagare studuisti, eum a Normannis nuperim captum, sinistrae manus digitum habere abscisum, sciscitans, si ob hoc ad ecclesiasticum ordinem valeat promoveri, an non. ¶ Quod & nos respondentes, quia solertia tua, magis super hoc sollicita, a sede Apostolica doceri flagitat, normam iustitiae semper sequi exoptans, studium tuae sanctitatis merito collaudamus, reverentiam tuam scire volentes, quoniam si ita est,

a In Tribur. ibid. Anselm. l. 7. Polyc. ibid. b i. g. r. m. 2. d. p. o. c. c. 2. d. a. c. 2. 2. 2. 0. d. In p. 6. c. 374. Panorm. lib. 3. c. 36. c. Concordia Tribur. c. 3. Dur. l. 2. c. 1. In p. 6. c. 34. Panorm. lib. 3. c. 42. f In p. 6. c. 118. Panorm. l. 3. c. 42. g al. Elevianus.

quod a Normannis digitum ipsum habeat abscissum, ad promovendum (si alius dignus fuerit) nil ei nocet: eo quod quid de his, qui a dominis, vel medicis, sive a paganis non sponte tale quid patiuntur, sacri censentur canones, dilectionem tuam latere non credimus.

C. XII. ¶ Tempore sinceritatis dignitas accepta sequente debilitate non admittitur.

Item Gelasius Papa Palladio Episcopo.

Precepta a canonum, quibus ecclesiastica regitur disciplina, sicut ad sacerdotium debiles corpore non patiuntur venire; ita & si quis in eo fuerit constitutus, ac tunc fuerit lauciat, amittere non potest, quod tempore suae sinceritatis accepit. ¶ Stephanus e siquidem presbyter petitorio nobis deflevit oblato, quod habitum in subdit: Olim sibi ante annos plurimos collatam presbyterii dignitatem, quam revera immaculati corporis iudicio suscepisset; sed nuper propter provinciam vastitatem (quam Thauricia pro omnibus Barbarorum feritas diversa sectantium, & ambiguitas invenit animum) dum imminentes gladios evadere fugae praesidio nitetur, acutus sudibus occurrentia sibi septa transiens, inferiores partes corporis instruisse, fugae est, quae vix adhibita curatione biennio potuissent abstreri. Et ideo frater charissime, supradicti locum suum dignitatemque restitue, quatenus sacrosancta mysteria, sicut consuevit, exerceat. Neque enim convenit ob hoc auferri ante susceptum ordinem, in quo postmodum in invaluatidinem corporis casu probatur faciente collapsus.

¶ Quod habetur in Sicut emendatum ex Anselmo, & antiquis codicibus Gratiani. Nam haec est vestita forma in epistolis Romanorum Pontificum, ubi propria verba petitionum subiungunt. Antea legebatur: quod haberet.

2. pars. Hoc autem non de omnibus membris intelligendum est. Qui enim oculum casu amisit, licet de se voluntas, tamen sacerdotium adipisci non potest.

C. XIII. ¶ Non sunt praestanda iura sacerdotii, cui oculus erutus est.

Unde Gelasius scribit Rosino Episcopo.

Evangelica admonitio iracundiam nec usque ad verbum furentem proflite permittit, ne si Racha fratri suo quis dixerit, sit gelenne ignis: quali putamus poena plecendum esse, qui non solum pugno impie percussit in levitica hominem officii ministerio servientem, sed quasi non sufficeret ad eandem iras, ita (insultante se diabolo) raptus est ad iracundiam, ut fuste non solum percuteret, sed etiam emeret oculum fratris: Et quamvis huiusmodi excessus graviore esset poena plecendus, bene tamen fraternitas tua fecit ab officio eum presbyteri removere. Hoc tamen sollicitudinis tuae sit, ut locum ei penitentiae constituas, & in aliquo eum monasterio retrudas, laica tantummodo sibi communiōne concessa. In loco autem illius alium te necesse est ordinare presbyterum. Nam si illi, cui erutus est oculus, non possint secundum canones sacerdotii iura concedi. Neque enim aliquid ei prodest, quod oculum invitum amisit, cum nec volens quisquam oculum amissum credendus est, nec sacratissimos canones aliquem casum in amissione oculi, qui ad sacerdotium adipiscendum non impediret, suis excepisse regulis invenimus; sed hoc tantummodo ad prohibitionem sufficere videmus patribus, ut qui careret oculo, sacerdotii officium adipisci non possit. Sed nec illi nullatenus, quasi in compensationem iniuriae, sacras ordines concedi poterit, qui ad tantam sacerdotem propriam ponit iracundiam.

a Anselm. l. 7. c. 39. l. 10. p. 6. c. 107. Panm. l. 3. cap. 51. Poly. lib. 2. tit. 91.
b in eo alio. c Ivo. d al. indicio. e al. abstringi.
f al. Pelagus. g Poly. ibidem. Anselm. lib. 11. cap. 69. d. Ant. l. 1.
h Ivo par. 7. c. 411.

provocare, ut & ille officium, in quo erat, amitteret, & ille proventus sui perderet facultatem.

DISTINCTIO LVI.

Presbyterorum etiam filii ad sacra officia non sunt admittendi.

C. I. ¶ Fili presbyterorum a sacris publicanorum officii.

Unde Vibianus Papa II. ait.

Presbyterorum a filios a sacris altaris ministeriis religiose probati fuerint conversari.

2. pars. Et hoc intelligendum est de illis, qui paterna incontinentia imitatores fuerint. Verum si morum bonitas eos commendabilem fecerit, exempli & auctoritatis non solum sacerdotum, sed etiam sanctorum sacerdotum fieri possunt.

C. II. ¶ PALEA.

[Unde Damasus Papa scribit.]

Osus e Papa fuit filius Stephani subdiaconi. Bonifacius Papa fuit filius Lucundi presbyteri. Felix Papa filius Felicis presbyteri de titulo sancti Petri. Agapius Papa filius Gordiani presbyteri. Theodorus Papa filius Theodori Episcopi de civitate Hierosolyma. Silverius Papa filius Silverii Episcopi Romae. Deusedit Papa filius Stephani subdiaconi. Felix enim tertius, natione Afer, ex patre Episcopo Valerio natus est. Item Agapius natione Romanus ex patre Gordiano presbytero originem ducit. Complures etiam alii inveniuntur, qui de sacerdotibus nati Apostolice sedis profuerunt.

In aliquo versu Gratiani codice adscribitur hoc nomen Palea. In decimo Vaticano, & alio quibusdam habetur conscriptum cum verbis superius Gratiani, a versu. Felix enim tertius, usque ad hunc. In alio autem fere etiam emendato ista eadem cohaerent cum superius: sed post illa verba, ex patre Gordiano presbytero originem ducit, unde Damasus Papa scribit. Deusedit Papa filius Stephani subdiaconi, Bonifacius Papa filius Lucundi presbyteri, Felix Papa filius Felicis presbyteri de titulo sancti Petri, Agapius filius Gordiani presbyteri, Theodorus Papa filius Theodori Episcopi de civitate Hierosolyma, Silverius Papa filius Hormisdae Episcopi Romae. Complures etiam, &c. Nec vero magis mirandum est, hac omnia ex Damaso citari, qui vixit ante istos, qui hic enumerantur. Licet enim qui Pontificatus dicitur, ubi haec scripta sunt loci leguntur, a Damaso veritas scribit: ideoque licet ab alio multa deinde sint addita, veritas tamen primi auctoris nomen. Ivo quidem eadem fere ista refert, et Gestis Romanorum Pontificum. Omnia partem aliquam huius capiti, saltem illius, qua in decimo Vaticano habetur, ab ipso Gratiano scriptam esse, constat ex verbis Gratiani in extremo praecedente capite, & capite penultimo huius distinctio. Adhuc vero Palea, dum unum per se caput conficere voluit, ordinem perturbavit, praefertim in receptione Felicis III. & illud sic Osi teneret adjuvavit, quod nulli Romanorum Pontificum nomen fuit.

C. III. ¶ Vitio parentum filium non impunitur.

Hinc Augustinus ait lib. de bono coniug. c. 16.

Necunque homines nascantur, si parentum vitia non sectentur, & Deum recte colant, honesti.

a In concilio Claramontensi, cap. 21. & Melphensi. & in concilio Inno. II. cap. 13. Sententia est in concilio Lateranensi, sub Alex. III. par. 19. cap. 2. Ex decreto Greg. VII. & Urbani II. b al. canonici, al. canonici regularibus. c Anselm. l. 6. c. 130. l. 10. p. 6. c. 411. Panm. l. 3. c. 51. In pontificali. d al. Hormisda. e Ivo in prologo. Eannorm. in prologo, c. 30. & l. 3. c. 52. f Sent. 2. dist. 23. q. 4. sicut & uidecavique. in fin. l. 10. in prologo, & p. 6. c. 411. Eannorm. in prologo, c. 29.

